

gjort nogle Bemærkninger, som jeg for mit Vedkommende maa tiltræde, forsaavidt det forekommer mig, at det ærede Medlem har glemt Forudsætningerne for Forslagets Hensigtsmæssighed. Jeg kan nemlig ikke troe, at det skalde være den ærede Forslagsstillers Mening at ville forhindre Salget af en saadan Gaard i det Tilfælde, at der ingen Arvinger er. Jeg finder det ganske i sin Orden, at der fortrinsviis gives Arvingerne Adkomst til at komme i Besiddelse af Stedet paa Betingelser, som vedkommende Forbrot ikke let skal kunne smøge af sig, men jeg tilstaaer, at jeg ikke seer nogen tilstrækkelig Grund til at fordrø, at, naar en Familie uddør, og der ingen Arvinger er, denne Gaard da nødvendigviis skal fæstes bort istedetfor at sælges. Dette er efter mit Skjøn ikke nogen god Maade til at virke for Selvetendoms Fremme, og jeg vil sige, at der er en anden Betragtning, som gjør, at jeg maa forlange, at dette Stykke omredigeres. Man skal ikke skrive Love, hvorved der gives Anvisning paa, at Loven kan omgaaes, man skal ikke friste Folk til at gjøre den Slags Kunst, som man nu beklager sig over, og at give Love i denne Retning kan overhovedet ikke kaldes forstandigt; thi hvad kan vel forhindre Vedkommende fra at sige: jeg sælger Dig denne Gaard, men paa Grund af den og den Bestemmelse er jeg nødt til først at sætte den til Dig; men saa kommer Fæsteren 8 Dage efter og siger: nu vil jeg købe den. Er det rigtigt og forstandigt at sætte saadanne Bestemmelser ind, hvorved man, som sagt, ligesom tvinger Folk til at undgaae de forøvrigt urimelige Forhindringer, som ere stillede i Loven, for at træffe et forresten forstandigt Arrangement. Indskrænkes den derimod til at gjælde de Tilfælde, hvor der er Livsarvinger, da møder denne Bestemmelse ikke nogen Modsigelse fra mig. — Dette kan jeg derimod ikke sige om den Bestemmelse, der følger efter, i § 7, idet jeg ikke her skal tage i Betænkning at sige, at denne kan jeg aldeles ikke modtage, og det netop, fordi jeg er entig med den ærede Forslagsstiller i, at det, vi skulle stræbe hen til, er at faae Fæstegodsset afveien, og det gennem Handler til de nuværende Besiddere og deres Familier. Nu kan jeg ikke see rettere, end at det da ikke

er rigtigt og ikke er klogt at affære den eneste Bei, der, saa at sige, har viist sig fremkommelig, og jeg kan paa ingen Maade give ærede Medlemmer Ret, som sige og have sagt idag, at Loven af 19de Februar 1861 ingen Virkning har havt. Den har havt den Virkning, at af 12,800 Bøndergaardere ere i Tidrummet fra 1861 til Udgangen af 1869 cirka 3500 gaaede over til Selvetendom eller til Arvesætte i de Familier, som havde dem. Denne Virkning har denne Lov havt, og jeg er overbevist om, at hvis man i Loven af 1861 havde været opmærksom paa Forpagtningsforhold paa 50 Aar, og der havde truffet de Bestemmelser, som jeg nu har tilladt mig at foreslaae, saa var der gaaet endnu mere over til Selvetendom; jeg for mit Vedkommende nærer ikke den fjerneste Tvivl derom. Men jeg finder det heller ikke billigt at vedtage en Bestemmelse som den i § 7; thi, som et æret Medlem, der før havde Ordet, bemærkede, var dette det Æneste, som man gav Forbrotterne ved Loven af 19de Februar 1861 imod de forøvrigt byrdefulde Betingelser, man paalagde dem ligeoverfor Fæsterne. Det gaaer ikke an, efter at have vedtaget en saadan Lov som den af 19de Februar 1861, der skal søge at dele Parterne imellem, saa bagefter ved en anden Lov at affære, hvad der var til Gode for den ene Part, men lade det blive tilbage og udvide det, som var til Byrde; dette kan jeg ikke kalde billigt. Men dernæst finder jeg Bestemmelsen uretfærdig, saaledes som den foreligger; thi der er ikke saa ganske saa Godseiere, som ikke ville have haft Leilighed til, end ikke indtil 1875, at kunne drage den Nytte af Loven, som har været tilsigtet, uagtet de fuldstændig have Willie til at rette sig efter Lovens Ord og følge de Forudsætninger, under hvilke de ere givne i Loven. Jeg skal tillade mig at sige, at ligesaa vist som jeg anser dette for at være den Bei, der inden ikke meget lang Tid vil føre til Maalet, ligesaa vist skal man undlade at afbryde et Middel, forinden der er givet det tilstrækkelig Tid til at virke, og det maa ikke glemmes ved Betragtningen af disse Forhold, at der jevnlige er Mangel paa villige Kjøbere, men derimod ikke paa villige Sælgere. Mod-